

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Κ. ΝΙΚΟΥ ΦΙΛΗ
ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ
ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ
ΣΤΟ ΕΚΔΔΑ, 2.10.2015

Φίλες και φίλοι,

Θα ήθελα να συγχαρώ το ΕΚΔΔΑ για την πρωτοβουλία του να εντάξει την οπτική του φύλου σε μια σειρά από εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης ευρύτερα, και ειδικότερα για τη σύναψη της συμφωνίας με το υπουργείο Παιδείας, τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα Φύλου και Ισότητας εκπαιδευτικοί, άνδρες και γυναίκες, της προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πρόκειται για συμφωνία που προβλέπει την ανάπτυξη πλήθους σχετικών προγραμμάτων και ημερίδων σε ολόκληρη τη χώρα έως το τέλος του 2016 σε πρώτη φάση και που η σημερινή μας εκδήλωση αποτελεί την πανηγυρική τους έναρξη.

Φίλες και φίλοι, ως υπουργείο παιδείας έχουμε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα θέματα έμφυλης ισότητας και κατανοούμε πλήρως το ρόλο της εκπαίδευσης στην επίτευξή τους, άρα και τις δικές μας ευθύνες προς αυτή την κατεύθυνση. Όπως γνωρίζετε, η εκπαίδευση διαχρονικά αποτέλεσε το εφαλτήριο κοινωνικής κινητικότητας, κοινωνικής παρουσίας και απεγκλωβισμού των γυναικών από τον κοινωνικά προσδιορισμένο παραδοσιακό τους ρόλο στο χώρο της οικογένειας. Ωστόσο φαίνεται πως διαχρονικά επίσης έχει συμβάλλει αποτελεσματικά στην αναπαραγωγή, συντήρηση και εδραίωση των στερεοτύπων και προκαταλήψεων που συνδέονται με τα φύλα, αλλά και των συλλογικών κοινωνικών αναπαραστάσεων αναφορικά με το κοινωνικά αποδεκτό «πεδίο» δραστηριότητας και τους τρόπους-προϋποθέσεις κοινωνικής καταξίωσης των Φύλων. Δεκάδες έρευνες παγκόσμια – και πολλές στην Ελλάδα οφείλω να πω- έχουν αποδείξει τον πατριαρχικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Η έμφυλη διάσταση, για παράδειγμα, του επίσημου σχολικού προγράμματος και των τριών πρώτων βαθμίδων της αντανakλάται πολύ καθαρά στα σχολικά εγχειρίδια (τόσο στο περιεχόμενο όσο και στην εικονογράφηση), στα αναλυτικά προγράμματα, αλλά και στις διδακτικές μεθόδους. Από την άλλη, η γλώσσα της εκπαίδευσης, ο Λόγος που αρθρώνεται στο πλαίσιο της, διέπεται από σεξισμό, καθώς κατά κανόνα καθιστά τις γυναίκες αόρατες, ενώ αόρατες παραμένουν οι γυναίκες και η εμπειρία τους σε μια σειρά μαθήματα και πρώτα από όλα στη διδακτέα ιστορία. Ως υπουργείο γνωρίζουμε πως εξακολουθεί η κατά φύλα διαίρεση των σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, συνεχίζουν δηλαδή τα κορίτσια να συγκεντρώνονται στις ανθρωπιστικές σπουδές και τα αγόρια στις πολυτεχνικές, με αποτέλεσμα να

αναπαράγεται και να διαιωνίζεται η κατά φύλα διαίρεση της αγοράς εργασίας. Το γεγονός συνδέεται και με την υποαντιπροσώπηση των γυναικών στην επιστημονική έρευνα και στην περιορισμένη συμμετοχή τους στην ακαδημαϊκή κοινότητα (και ακόμα πιο ισχνή στα κέντρα λήψης των εκπαιδευτικών αποφάσεων της κοινότητας αυτής), όπου συνωστιζονται στις χαμηλότερες βαθμίδες και ευρύτερα σε θέσεις χαμηλού κύρους, θέτοντας ουσιαστικά τη γυναικεία επιστημονική εμπειρία στο περιθώριο. Ταυτόχρονα όμως με τα ανωτέρω, φίλες και φίλοι, ως αρμόδιο υπουργείο έχουμε σήμερα πλήρη επίγνωση πως στο παρελθόν συμβάλλαμε με επιλογές μας σε μια σειρά αδικιών και διακρίσεων φύλου που έλαβαν χώρα στο χώρο της εκπαίδευσης και αφορούσαν στις γυναίκες εκπαιδευτικούς, οι οποίες αν και αποτελούν την πλειοψηφία του κλάδου υποεκπροσωπούνται σε θέσεις διοικητικής ευθύνης, τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Ύστερα από τα προαναφερόμενα, γίνεται προφανές πως για μας ο σχεδιασμός και η υλοποίηση πολιτικών που σκοπεύουν στην υπέρβαση των έμφυλων αδικιών και διακρίσεων στον εκπαιδευτικό χώρο αποτελεί προτεραιότητα. Άλλωστε συνδέεται με την επίτευξη άλλων στόχων, όπως αυτός της διαμόρφωσης ανεκτικής και αντιδογματικής προσωπικότητας, αναγνώρισης και αποδοχής της ετερότητας, κατάκτησης ισότιμων επικοινωνιακών πρακτικών κλπ. Οι πολιτικές αυτές, απαιτούν ολιστικές προσεγγίσεις και διερεύνηση από τη σκοπιά του φύλου όλων των παραγόντων που επηρεάζουν το εκπαιδευτικό σύστημα, προκειμένου να οδηγήσουν στο μετασχηματισμό της εκπαίδευσης προς μη σεξιστική κατεύθυνση. Θα αναφέρω ενδεικτικά τρεις: α) Ο εμπλουτισμός των διδακτικών προγραμμάτων της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη διάσταση του φύλου. Η εξαιρετική σχετική πρακτική της Κυπριακής Δημοκρατίας, που στο πλαίσιο της τελευταίας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης ενέταξε την οπτική του φύλου οριζόντια στο σύνολο των αναλυτικών προγραμμάτων και σχολικών εγχειριδίων και βρίσκεται σήμερα στην πρωτοπορία της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης είναι για μας πραγματικά πολύτιμη. β) Η ευαισθητοποίηση / ενημέρωση των εκπαιδευτικών, ανδρών και γυναικών, έτσι ώστε να είναι σε θέση να διακρίνουν τις ανισότητες και να προωθούν την ισότητα στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος. Εμείς θέλουμε έτσι ή αλλιώς οι γυναίκες και άνδρες εκπαιδευτικοί να λειτουργούν ως κοινωνικές/οί μεταρρυθμίστριες/ές στις σχολικές τάξεις κι όχι μόνο για θέματα φύλου. γ) Η ενθάρρυνση των πανεπιστημίων για παραπέρα ανάπτυξη των Γυναικείων Σπουδών / Σπουδών του Φύλου.

Αντλαμβάνετε φίλες και φίλοι πως θα μπορούσαμε να μιλάμε ώρες για τα ζητήματα αυτά. Ωστόσο ολοκληρώνω εδώ και σας εύχομαι επιτυχία στο έργο σας και καλή δύναμη.